

مروی: اگر ما دوست داریم فرزندان وظایف دینی خود را به خوبی انجام دهد، هیچ چیزی مانند رفتار خودمان می‌تواند الگوی او باشد. امام حسین (ع) الگوی کاملی از این گونه تربیت بودند

۶۶

محرم؛ بهترین فرصت برای تربیت

بچه بزرگ کردن با

خوبی است برای شک
حسینی و آزادی و مهر
آیین‌های عاشورا می‌ت
هویت را پررنگ کنند
بتوانند خویشتنداری

در ایام ماه محرم و عزاداری شهادت حضرت سیدالشهدا
هستیم. روزهایی که همه بی‌شمار از آن خاطره داریم و در شکل گرفتن
بخشی از شخصیت‌مان از کودکی نقش پررنگی
داشته است.
از این رو باید گفت ماه محرم و عزاداری‌های جمعی آن فرصت بسیار

مهبصلواتی

خبرنگار

اول- بچه‌ها؛ همپای بزرگ‌ترها

کودکان باید در مراسم عزاداری همپای بزرگ‌ترها مشارکت داشته باشند تا توانایی فهم و نحوه شرکت در عزاداری‌ها را پیدا کنند. آنها می‌توانند در بخش‌های مختلف عزاداری مانند پذیرایی یا نصب و حمل پرچم مشارکت داشته باشند و این امر به ما کمک می‌کند بتوانیم به بچه‌های مان تجربه دین بدهیم. تجربه دینی مقدمه هویت دینی است. کودکان معمولاً آن چه را که تجربه می‌کنند بیشتر در زندگی مورد استفاده قرار می‌دهند. شرکت در عزاداری یکی از بهترین فرصت‌ها برای کسب این تجربه دینی است. فضای تربیتی و محیط خانه و مدرسه در تربیت کودکان اثر می‌گذارد و باید محیط خانه را برای این ایام آماده کنیم. اگر از کودکانمان نظر بخواهیم که کتیبه یا پرچم را کجا نصب کنیم با این کار احترام گذاشتن به این ایام را به کودکان آموزش می‌دهیم.

دوم- حضور در جمع

خانواده‌ها می‌توانند با شناسایی تکیه‌ها یا مساجدی که مراسم عزاداری در آنجا با فرزندانشان همخوانی بیشتری دارد شرکت کنند و در این زمینه می‌توانند از آنها نظرخواهی کنند که دوست دارند در کدام مراسم شرکت کنند. اگر هم خودمان دوست داریم در مکان دیگری عزاداری کنیم بهتر است در مجالسی که کودکان پیشنهاد می‌کنند هم شرکت کنیم زیرا این مسئله باعث می‌شود بچه‌ها احساس پیوند بیشتری با این فضا کنند و باید حق انتخاب را به بچه‌ها بدهیم. در زندگی‌های آپارتمانی امروز می‌توانیم این فرصت را به کودکان بدهیم تا یک روز دوستان یا همکلاسی‌ها و بچه‌هایی که در مجتمع مسکونی زندگی می‌کنند را به خانه دعوت و مراسم کوچک عزاداری برپا کنند و خود کارهای آن را انجام دهند. حضور کودکان در این گونه مراسم باعث می‌شود آنها حساس شوند و به دنبال این باشند که چرا امام حسین (ع) به همراه اعضای خانواده‌اش در کربلا به جنگ با دشمن رفتند. حضور در مراسم عزاداری یک نوع فعالیت اجتماعی محسوب می‌شود و کودکان وقتی شور و هیجان اجتماعی را در این مراسم می‌بینند این شور و هیجان به آنها سرایت می‌کند. البته خانواده‌ها باید اقتضای سن کودکان را نیز در نظر بگیرند.

سوم- کودک، کودک است

باید توجه داشته باشیم کودک در مراسم عزاداری نیز کودک

گفت‌وگو با حجت‌الاسلام والمسلمین محمدعلی مروی

فنون صحیح تربیت را می‌توان در کربلا دید

از حجت‌الاسلام والمسلمین محمدعلی مروی مدرس جامعه‌المصطفی‌العالمیه که روی مبحث تربیت اسلامی کودکان کارهای مفصلی انجام داده پرسیدیم: تربیت فرزند امام حسینی چطور می‌تواند باشد.

■ چرا واقعه عاشورا در ما تا این حد رسوخ کرده و قرن‌هاست با ما مانده است؟

انسان با موارد متعدد از شگفتی و امور خارق‌العاده مواجه می‌شود که در دیگر حرکت‌های تاریخی کمتر دیده شده است. یکی از این شگفتی‌ها اصحاب و یارانی هستند که در میدان کربلا نقش آفرینی کردند. ویژگی‌های آنان آن چنان برجسته و ممتاز است که امام حسین علیه‌السلام در جمله‌ای فرمودند: من اصحاب و یارانی بهتر از یاران خود ندیده‌ام و اهل بیت (ع) و خاندانی باوفا تر از اهل بیت (ع) خود سراغ ندارم. این برجستگی تنها مختص به مردان نیست بلکه در زنان و حتی کودکان نیز این ویژگی‌ها وجود دارد. یک نمونه عالی از نوجوانان کربلا قاسم ابن‌الحسن علیه‌السلام است که در شب عاشورا به خوبی تربیت عالی خود را به نمایش گذاشت و نشان داد تربیت شده خاندان رسالت و نبوت است. یا حضرت علی اکبر که به درجه‌ای از کمال رسیده بود که شهادت در راه خدا را شیرین تر از عسل می‌دانست. بدیهی است که ادب و معرفت بالای قاسم و علی اکبر علیه‌السلام نتیجه تربیت عالی امام حسن علیه‌السلام و امام حسین علیه‌السلام است. یکی از درس‌ها و نکته‌هایی که باید از حادثه کربلا گرفت همین فنون صحیح تربیت است که امروزه برای جامعه و نسل‌های آن گوه‌ری دست نیافتنی شده است.

■ چطور می‌توانیم بچه‌های امروز را امام حسینی تربیت کنیم؟

اولین چیزی که در تربیت صحیح یک کودک تاثیرگذار خواهد بود طهارت در ولادت است. گرچه شخصیت و فطرت هر انسانی مهمترین نقش را در تربیت و اصلاح او دارد اما پاکی در ولادت نیز به عنوان پیش زمینه هدایت، نقش مهمی دارد. امام صادق علیه‌السلام در حدیثی دریافت نسیم محبت اهل بیت را نعمتی می‌داند که ناشی از پاکی ولادت انسان است. میزان رنج و سختی کسب حلال هم رابطه مستقیمی با تدین مردم جامعه دارد؛ هر چه جامعه از احکام دین دورتر باشد کسب لقمه حلال هم در آن سخت‌تر است و هرچه لقمه‌های حرام در جامعه‌ای بیشتر باشد میزان هدایت‌پذیری در آن جامعه کمتر خواهد بود. وجود لقمه حرام باعث می‌شود گوش و چشم انسان بر حقیقت بسته شود چنان که در روز عاشورا وقتی امام حسین علیه‌السلام بارها لشکر یزید را نصیحت فرمود اما هیچ سودی نداشت در پایان حضرت فرمودند: مَا عَلَيكُمْ أَنْ تُثْبِتُوا إِلَيَّ فِتْنَةً قَوْلِي؛ چرا ساکت نمی‌شوید تا سخن خیرخواهانه و هدایت‌گرانه مرا بشنوید فَقَدْ مُلِثْتُ بَطُونَكُمْ مِنَ الْحَزَامِ علت این رفتار شما آن حرام‌هایی است که شکمتان را با آن پر کرده‌اید.

اگر ما دوست داریم فرزندان وظایف دینی خود را به خوبی انجام دهد و صفات اخلاقی پسندیده داشته باشد هیچ چیزی مانند رفتار خود ما در خانه و اجتماع نمی‌تواند الگوی او باشد. امام حسین علیه‌السلام الگوی کاملی از این گونه تربیت بودند. شعیب بن عبدالرحمن خزائی می‌گوید: هنگامی که امام حسین علیه‌السلام در کربلا به شهادت رسید بر دوشش نشانه‌ای وجود داشت. از امام سجاد علیه‌السلام درباره آن پرسیدند، امام سجاد علیه‌السلام بسیار گریست و فرمود: «این، اثر بارهای غذایی است که پدرم بر دوشش حمل می‌کرد و به خانه تهی‌دستان می‌برد. این رفتار الگویی برای امام سجاد علیه‌السلام شد که بنا به فرموده امام باقر علیه‌السلام ایشان نیز همین رویه را داشتند.

■ رابطه عاطفی امام حسین و فرزندانش چگونه بود؟

محبت به فرزندان امری درونی است که خداوند آن را در دل والدین به ودیعت نهاده است. اما آنچه در این میان مهم می‌نماید و آثار تربیتی در پی دارد ابراز آن است. این امری اختیاری است و والدین و مربیان می‌توانند در پرتو آن زمینه تربیت صحیح را فراهم آورند. چه بسیارند والدینی که در برابر فرزندان خود محبت فراوان دارند اما آن را ابراز نمی‌کنند در حالی که محبت وقتی سازنده و تاثیرگذار خواهد بود که فرد مورد محبت از آن آگاهی یابد. امام حسین علیه‌السلام به عنوان الگوی تربیتی مطمئن و کامل محبت به فرزندان را از نیازهای ضروری آنان دانسته، در قالب‌های گوناگون به ابراز آن می‌پرداخت.

در روایات آمده امام گاه با درآغوش گرفتن و به سینه چسبانیدن خردسالان، زمانی با بوسیدن آنان و گاه با به زبان آوردن کلمات شیرین و محبت آمیز؛ عبید... بن عتبہ چنین می‌گوید: نزد حسین بن علی علیه‌السلام بودم که علی بن حسین علیه‌السلام وارد شد. حسین علیه‌السلام او را صدا زد، درآغوش گرفت و به سینه چسبانید، میان دو چشمش را بوسید و سپس فرمود: پدرم به فدایت باد، چقدر خوشبو و زیبایی. موارد دیگری از الگوهای تربیتی امام حسین علیه‌السلام همچون تشویق فرزندان در برابر کار خوب آنان، احترام به انتخاب آنها، توجه به نیازهای فرزندان، پاسخگویی به پرسش‌های فرزندان و... در روایات ذکر شده است که بررسی آنها در این فرصت نمی‌گنجد.

است و اگر می‌خواهد راحت بنشیند یا اسباب بازی داشته باشد نباید مانع کار آنها شد و خانواده‌ها اگر کودک ۴ سال را به این مراسم می‌برند حتما همراه خودش مقداری غذا یا کاغذ و مداد رنگی داشته باشند تا اگر کودک سررفت سرگرم شود. توجه داشته باشیم که کودکان را مجبور کنیم مثل بزرگ‌ترها در این گونه مجال بنشینند و عزاداری کنند. حتی اگر چند کودک در این مراسم کنار هم قرار گرفتند نباید مانع از بازی آنها شویم. همچ بزرگ‌ارکنندگان این گونه مراسم، سخنرانان و مداحان کودکان تذکر ندهند. در اصل حضور کودکان در هیأت آماده‌کردن آنها برای دوران نوجوانی است. حزن عزاداری محرم حزن خاص و هدفمندی است و افسردگی نمی‌بلکه مقدمه نشاط و مسئولیت‌پذیری است. حادثه عاشورا یک حماسه خانوادگی است، خود امام حسین (ع) خانواده به کربلا رفتند. در این میان اعضای خانواده امام (ع) از طفل صغیر تا پیرمرد وجود دارد. حوادثی